

EVER
GAUGE,

BE
SU

S. O. HINTON

AUTSAIDERIAI

Alma littera

1 skyrius

Žengdamas iš kino teatro prieblandos į saulės nutviekstą gatvę, galvojau apie du dalykus – apie Polą Njumaną ir apie tai, kaip parvažiuoti namo. Svajojau būti panašus į Polą Njumaną – jis atrodo kietai, ne taip kaip aš; nors gal ir negaliu labai skųstis savo išvaizda. Mano plaukai rusvi, beveik raudoni, o akys žalsvai pilkos. Norėčiau, kad jos būtų pilkesnės, nes paprastai nemėgstu žaliaakių vyrų, tačiau nieko čia nepadarysi. Mano plaukai ilgesni nei daugumos vaikinių, patrumpinti užpakaly ir palikti augti priekyje bei šonuose; tačiau aš juk griseris*, o ir kiti vyrukai iš mano rajono retai kada eina kirptis. Be to, man labiau tinka ilgi plaukai.

Buvau vienas, ir laukė tolimas kelias iki namų. Mat į kiną dažniausiai ir einu vienas, nes mėgstu filmus žiūrėti netrukdomas, pasinerti į juos ir išgyventi viską kartu su aktoriais. Kai žiūriu filmą kartu su kuo nors, jaučiuosi ne-

* Griseriai (angl. *greasers*) – žemesniųjų visuomenės sluoksnių jaunimo subkultūra, atsiradusi šeštajame dešimtmetyje JAV ir Kanadoje. Pavadinimas kilęs iš žodžio *grease* (angl. „riebalai“), tai užuomina į riebalų pagrindu pagamintas plaukų priežiūros priemones (pvz., briliantiną), kuriomis šie jaunuoliai gausiai tepdavosi ilgus plaukus. Griseriai mėgo perdarytas ir išpuoštas mašinas, būrėsi į gaujas ir iš esmės laikė save maištininkais prieš tradicinės visuomenės normas. (*Vert. past.*)

smagiai – atrodo, lyg kas skaitytų knygą tau per petį. Tuo skiriuosi nuo kitų. Pavyzdžiui, mano šešiolikmetis brolis Limonadas, kuriam greitai bus septyniolika ir kuris yra vidurinis mūsų šeimoje, visai nežiūri į knygas, o vyriausiasis brolis Darelas, kurį vadinam Deriu, daug ir sunkiai dirba ir laisvalaikiu nebelabai turi jėgų atsiversti knygą ar nupiešti ką nors; taigi aš ne toks kaip jie. Nė vienas iš mūsų gaujos nėra taip įnikęs į knygas ir filmus kaip aš. Vienu metu jau buvau ėmęs manyti, kad esu vienintelis toks visame pasaulyje. Užtat ir ėjau vienas.

Limonadas bent jau stengiasi suprasti, to nepasakysi apie Derį. Bet Limonadas visais atžvilgiais išsiskiria iš kitų; jis viską supranta – beveik viską. Pavyzdžiui, niekuomet nešaukia ant manęs kaip Deris ir nelaiko šešiamečiu, nors iš tikrųjų esu keturiolikos. Myliu Limoną labiau už bet ką pasaulyje, net mamos ir tėčio šitaip nemylėjau. Jis visuomet nerūpestingas ir išsišiepęs, o Deris yra kietas kaip akmuo ir beveik niekada nenusišypso. Tačiau Deriui yra tekę daug ko išgyventi per dvidešimt savo gyvenimo metų, ir jis tiesiog per greitai suaugo. O Limonadas tikriausiai išvis niekad nesuaugs. Nežinau, kaip geriau. Gal kada nors paaiškės.

Tai va, ėjau namo, galvojau apie filmą, ir staiga įsinorėjau turėti ką nors pašonėje. Griseriams geriau per daug nevaikščioti po vieną, nes šitaip tave gali užpulti, arba kas nors prieis ir šūktels „Plaukuočius!“, o tai tikrai nėra labai malonu, – tikriausiai patys suprantat. Mus puldinėja socialai. Net nežinau, ar būtent taip reikėtų rašyti šį žodį; jis kilęs iš būdvardžio „socialus“ – turtingas Vestsaido jaunuolis, galintis sau leisti skraidyti reaktyviniais lėktuvais. O visi mes iš Istsaido vadinami „griseriais“.

Mes gyvenam vargingiau nei socialai ar vidurinė klasė. Galima sakyti, kad mes ir labiau pasiutę. Ne tokie kaip socialai, kurie puldinėja griserius, gadina pastatus, rengia visokius alaus vakarėlius ir vis pakliūna į laikraščius, vieną dieną kaip visuomenės gėda, o kitą – jau kaip elgesio pavyzdys visiems. Griseriai yra beveik kaip gatvės chuliganai; mes vagiliaujam, važinėjam tiuninguotom mašinom, apiplėšinėjam degalines ir retsykais organizuojam gaujų kovas. Nesakau, kad aš pats taip elgiuosi. Deris užmuštų, jei įkliūčiau policijai. Nuo tada, kai mama su tėčiu žuvo avarijoje, mus, tris brolius, bet kada gali išskirti, jei tik blogai elgsimės. Užtat mudu su Limonadu stengiamės niekur neįsipainioti, o jei nepavyksta, tai bent jau žiūrime, kad neįkliūtumėm policijai. Aš tik sakau, kad dauguma griserių užsiima tokiais dalykais; tuo mes išsiskiriam, kaip ir savo ilgais plaukais, džinsais, marškinėliais, kurių nekišam į kelnes; nešiojam odines striukes, avim sportbačius arba aulinius batus. Nesakau, kad griseriai geresni už socius ar atvirkščiai; sakau kaip yra, ir viskas.

Galėjau palaukti, kol iš darbo grįš Deris arba Limonadas. Jie būtų palaikę man kompaniją, gal tik nuvežę ar padėję pėsčiomis; nors Limonadas nesugeba ramiai sėdėti ir mėgautis kinu, o Deriui filmai kelia nuobodulį. Deris visai nenori žiūrėti į svetimus gyvenimus, nes mano, kad jam ir saviškio per akis. Arba galėjau pasikviesti kurį nors iš mūsų gaujos – vieną iš keturių vaikinių, su kuriais Deris, Limonadas ir aš užaugome; jie mums lyg šeima. Mes visi beveik kaip broliai; augdamas tokia rajone kaip mūsų, imi artimai pažinti žmones. Jei būčiau nors kiek pagalvojęs, būčiau paskambinęs Deriui, ir jis būtų pasiėmęs

mane pakeliui iš darbo; Trigrašis Metjus – mūsų gaujos narys – irgi būtų atvažiuavęs su mašina, jei tik būčiau paprašęs; bet kartais aš visai negalvoju. Šitai varo mano brolių Derį iš proto, nes lyg ir turėčiau būti protingas – gerai mokausi, turiu aukštą intelekto koeficientą ir panašiai; bet nesinaudoju galva. Be to, man patinka eiti pėsčiomis.

Nors gal ir ne per labiausiai, ėmiau galvoti, pastebėjęs iš paskos slenkančią raudoną „Corvair“. Iki namų buvo belikę pora kvartalų, todėl paspartinau žingsnį. Manęs dar niekada nebuvo užpuolę, bet mačiau, kaip baisiai atrodė Džonis po to, kai jį prilupo keturi socialai. Nuo tada Džonis bijo savo paties šešėlio. Tuomet jam buvo šešiolika.

Kvailystė – juk vis tiek nepabėgsiu nuo jų pėsčias. Tada mašina sustojo ir iš jos išlipo keturi socialai. Rimtai išsigandau – kaip keturiolikmetis aš gana mažas; nors ir neprasto sudėjimo, bet mažesnis už savo priešininkus. Nevalingai sukišau nykščius į džinsus ir susikūprinau, svarstydamas, ar pavyktų pasprukti, jei pasileisčiau iš visų jėgų. Pagalvojau apie Džonį – jo veidas buvo visas supjaustytas ir nubroz dintas, ir pamenu, kaip jis verkė mums priešus, pusiau praradęs sąmonę, dykvietės kampe. Džoniui namie kliūdavo kaip reikiant – lengvai jo nepravirkdysi.

Ėmė velniškai pilti šaltas prakaitas. Jutau, kaip jis sroveina per nugarą, jutau, kaip drėksta delnai. Man taip būna, kai rimtai išsigąstu. Apsidairiau, ar nesimėto šalia koks stiklinis butelis, lazda ar dar kas nors – Stivas Rendlas, geriausias Limonado draugas, sykį atsilaukė prieš ketvertą turėdamas vien butelį nudaužtu dugnu; tačiau nieko nepamačiau. Taip ir likau stovėti kaip kelmas, kol jie mane

apsupo. Visiškai negalvoju, ką darau. Jie iš lėto suko apie mane ratus, tylūs ir besišypsantys.

– Ei, plaukuočiau, – perdėtai draugišku balsu tarė vienas iš jų. – Mes tau padarysim paslaugą, plaukuočiau. Nukirpsim tau visus tuos ilgus riebaluotus plaukus.

Jis vilkėjo medvilninius dryžuotus marškinius. Iki šiol prieš akis stovi. Mėlyni dryžuoti marškiniai. Vienas iš jų nusijuokė, o paskui nusikeikė ant manęs žemu balsu. Nesugalvojau, ką atsakyti. Nelabai ir yra ką sakyti, kai stovi ir lauki, kol tave pritalžys, užtat ir tylėjau kaip vandens pilna burna.

– Reiktų apsikirpti, ką, plaukuočiau? – Vidutinio sudėjimo blondinas išsitraukė peilį iš užpakalinės kelnių kišenės ir iššovė geležtę.

Galiausiai sugalvojau, ką galėčiau pasakyti.

– Ne.

Ėmiau atbulas trauktis nuo peilio. Žinoma, netrukus nugara atsimušiau tiesiai į vieną iš jų. Paguldė mane akimirksniu. Prispaudė rankas ir kojas prie žemės, o vienas atsėdo ant krūtinės ir prispaudė keliais man alkūnes; jei manot, kad tai nėra skausminga, tai jums ne visi namie. Užuočiau „English Leather“ skutimosi losjoną bei tabako smarvę, ir man kilo kvaila mintis, kad galiu uždusti jiems taip ir nespėjus nieko padaryti. Buvau taip žiauriai išsigandęs, jog net ėmiau trokšti, kad taip ir atsitiktų. Plėšiausi iš visų jėgų, ir akimirka net pavyko išsilaisvinti; bet tada jie dar tvirčiau suėmė mane, o tas, kuris sėdėjo ant krūtinės, dar ir sudavė kelis kartus. Gulėjau sustingęs ir dusdamas keikiau juos visus iš eilės. Palei gerklę styrojo peilis.

– Kaip tau patiktų, jei patrumpintume iki pat pasmakrės?

Tuomet suvokiau, kad jie gali ir papjauti mane. Visai pasiutau. Ėmiau šauktis Limonado, Derio – visų iš eilės. Kažkuris delnu uždengė man burną; aš jam kaip galėdamas stipriau įkandau ir iškart pajutau burnoje kraujo skonį. Išgirdau prislopintą keiksmą, gavau dar kelis smūgius; tuomet jie pradėjo grūsti man į burną nosinę. Vienas vis šaukė:

– Užkišk jį, dėl Dievo meilės, greičiau!

Tada išgirdau riksmus ir dundančius žingsnius, socialiai staiga pašoko ir nubėgo, o aš taip ir likau tysoti, niekaip negalėdamas atgauti kvapo. Gulėjau ir stengiausi suprasti, kas čia nutiko – kažkokie žmonės šokinėjo per mane ir lakstė aplink, o aš niekaip nesusivokiau, kas darosi. Tada kažkas suėmė mane už pažastų ir ėmė kelti nuo žemės. Deris.

– Kas tau, Poni? Tu sveikas?

Jis mane vis purtė, ir nuo to buvo tik blogiau. Ir taip buvau visas apsvaigęs. Bet vis tiek supratau, kad čia Deris mane purto – visų pirma, atpažinau jo balsą, be to, Deris visada pats to nepastebėdamas šiurkščiai su manimi elgiasi.

– Man viskas gerai. Nebekratyk manęs, Deri, nieko neatsitiko.

Ir jis akimirksniu nustojo.

– Atsiprašau.

Bet jis tai pasakė nenuoširdžiai. Deris niekada neapgailėstauja dėl savo veiksmy ir niekad nemano, kad turėtų dėl ko nors atsiprašyti. Tiesiog juokinga, kai pagalvoji – iš pažiūros jis gryna tėvo kopija, bet elgiasi visiškai priešin-

gai nei jis. Tėvas žuvo vos keturiasdešimties, tačiau atrode lyg būtų dvidešimt penkerių, ir dauguma sutiktų žmonių manė, kad jiedu su Deriu broliai, o ne tėvas ir sūnus. Bet jų panašumas išvaizda ir baigėsi, – mano tėvas niekuomet nebūdavo šiurkštus.

Deris yra metro aštuoniasdešimt aštuonių centimetrų ūgio, plačiapetis ir raumeningas. Jo tamsiai rudi plaukai krinta ant kaktos, o pakaušį jis turi verpetą – visai kaip ir tėtis. Bet Derio akys nepanašios į niekieno. Tai tarsi pora melsvai žalsvų ledukų. Jos spindi ryžtu, kaip ir visas Deris. Jis atrodo vyresnis nei dvidešimties – užsigrūdinęs, šalta-kraujiškas ir protingas. Būtų tikrai gražus, jei tik akys nebūtų tokios šaltos. Jis nesupranta subtilių dalykų – viskas jam turi būti aišku ir griežtai apibrėžta. Užtat jis galvoja, ką daro.

Prisėdau ant žemės ir pasitrynčiau skruostą, kur kliuvo labiausiai.

Deris susigrūdo kumščius į kišenes.

– Ar smarkiai jie tave aplamdė?

Smarkiai. Viską skaudėjo, ypač krūtinę, ir buvau taip įnervintas, kad net rankos drebėjo ir norėjosi bliauti kaip vaikui; bet Deriui geriau neišsiduoti.

– Viskas gerai.

Limonadas liuoksėjo mūsų link. Jau buvau spėjęs susivokti, kad tai mūsų šaliai rėkė skubėdami manęs gelbėti. Jis prisėdo šalia manęs ir apžiūrėjo galvą.

– Kliudė peiliu, a, Poni?

Spoksojau į jį tuščiu žvilgsniu.

– Kliudė?

Jis išsitraukė nosinę, paseilino kamputį ir švelniai prispaudė man prie žando.

– Kraujuoji kaip padurtas paršas.

– Tikrai?

– Žiūrėk! – Jis atkišo man nosinę, kuri dabar buvo tarsi koku stebuklingu būdu paraudusi. – Ar jie grasino tau peiliu?

Staiga prisiminiau tą balsą: „Reikėtų apsikirpti, ką, plaukuočiau?“ Tikriausiai peilis nusprūdo jam mėginant mane užčiaupti.

– Aha.

Limonadas gražiausias iš visų mano pažįstamų žmonių. Bet jo grožis kitoks nei Derio – Limonadas panašus į kino žvaigždę, žmonės jį pamatę tiesiog sustoja ir palydi akimis. Jis ne toks aukštas kaip Deris ir šiek tiek liesesnis, tačiau turi subtilių bruožų veidą, kuris atrodo lengvai pažeidžiamas; tas veidas kažkaip sugeba vienu metu atrodyti ir nutrūktgalviškas, ir mažus. Jo plaukai tamsiai auksiški, ir jis šukuoja juos atgal – tuos ilgus, tiesius, šilkinis plaukus, kuriuos vasaros saulė nubalina iki kviečių spalvos. Jo akys tamsiai rudos – gyvos, šokinėjančios, įžūliai besijuokiančios akys, galinčios vieną akimirką būti švelnios ir atjaučiančios, o kitą tiesiog trykšti pykčiu. Tokios buvo ir tėčio akys, tačiau visais kitais atžvilgiais Limonadas yra vienintelis pasaulyje. Būna, kad jis apsvaigsta gatvės lenktynėse ar šokuose taip ir nepalietęs alkoholio. Mūsų rajone sunku surasti paauglį, kuris retsykais neišgertų. Tačiau Limonadas neima į burną nė lašo. Nes jam ir nereikia – jis pasigeria nuo paties gyvenimo. Ir jis visus supranta.

Jis įsižiūrėjo į mane atidžiau. Greitai nosisukau, nes, jei atvirai, buvau bepradedantis žliumbti. Jutau, kad esu baisiai išbalęs, ir visas tirtėjau kaip epušės lapas.

Limonadas uždėjo ranką man ant peties.

– Ramiai, Poni. Jie daugiau nelįs prie tavęs.

– Žinau, – atsakiau jam, tačiau žemė prieš akis suraibuliavo, ir pajutau, kaip skruostais rieda šiltos ašaros. Nekantriu mostu nubraukiau jas.

– Šiek tiek išsigandau, ir viskas.

Trūkčiodamas įkvėpiau oro ir susivaldžiau. Negali tiesiog imti ir verkti priešais Derį. Nebent būtum taip baisiai sudarkytas kaip Džonis tą sykį, kai radom jį dykvietės kampe. Palyginti su Džoniu, manęs, galima sakyti, nė nekliudė.

Limonadas pataršė man plaukus.

– O tu visai nieko, Poni, – pasakė jis.

Man beliko tik šyptelėti – Limonadas gali priversti žmogų šypsotis kada tik panorėjęs. Tikriausiai todėl, kad pats visą laiką šypsosi.

– Tu tikras beprotis, Limonadai.

Deris žvelgė į mus taip, tarsi norėtų trenkti mūsų mauales vieną į kitą.

– Abu tokie.

Limonadas tik pakėlė antakį, kaip buvo išmokęs iš Trigrašio.

– Matyt, čia giminės bruožas, – atsakė jis.

Deris kokią sekundę žiūrėjo į jį, tada ir pats išsišiepė. Limonadas, priešingai nei visi kiti, jo nebijo ir netgi mėgsta erzinti. Aš pats tai jau greičiau imčiau erzinti suaugusį lokį, tačiau kažkodėl Deriui patinka būti erzinamam Limonado.

Mūsiškiai nuviję socius iki jų mašinos ir apmėtė akmenimis. Kaip tik dabar jie bėgo atgal prie mūsų – keturi lie-

kni ir tvirti vaikinai. Jie visi atrodė kieti kaip geležis; iš tikrųjų tokie ir buvo. Su jais aš užaugau, ir jie priėmė mane, nors ir esu jaunesnis, – mat buvau Derio ir Limonado jaunėlis brolis ir mokėdavau laikyti liežuvį už dantų.

Stivas Rendlas buvo septyniolikos, aukštas ir liesas, su tamsiais riebaluotais plaukais, kuriuos sušukuodavo įmantriomis sruogomis. Pasipūtęs ir kandus, jis buvo geriausias Limonado draugas nuo pat pradinių klasių. Stivas ypač gerai išmanė mašinas. Sugebėdavo nuimti ratlankio dangtį greičiau ir tyliau negu bet kas kitas mūsų rajone. Ir šiaip buvo auksarankis automobilių meistras, be to, sugebėjo vairuoti bet ką, kas turi ratus. Jiedu su Limonadu dirbo toje pačioje degalinėje, Stivas pusę dienos, o Limonadas – visą; jų degalinė sulaukdavo daugiausiai klientų visame mieste. Nežinau, ar taip buvo dėl to, kad Stivas puikus meistras, ar dėl to, kad merginos prie Limonado lipo kaip musės prie medaus. Stivą aš pakenčiau tik kaip geriausią Limonado draugą. Jis pats manęs nemėgo – laikė prisiplakėliu vaikigaliu; Limonadas visada pakviesdavo ir mane, kai jiedu kur nors eidavo be merginų, ir tas Stivui nepatiko. Bet aš juk nekaltas – tai Limonadas mane kviesdavo, pats nesiprašydavau. Limonadui aš visai ne vaikigalis.

Trigrašis Metjus buvo vyriausias gaujos narys – mūsų juokdarys. Jis buvo apie metro aštuoniasdešimties ūgio, gana stambus ir labai didžiavosi savo rausvomis žandėnomis. Pilkaakis, plačiai šypsodavosi ir nė už ką gyvenime nebūtų nustojęs laidyti savo juokelių. Buvo neįmanoma jo nutildyti – amžinai jam reikėdavo kišti savo trigrašį. Taip jis ir gavo pravardę. Net mokytojai jį šitaip vadino, o ir

mes jau buvom kone pamiršę, kad tikras jo vardas yra Keitas. Gyvenimas Trigrašiui buvo tarsi ištisas anekdotas. Jis garsėjo vagystėmis iš parduotuvių ir savo juodu automatinu peiliu (kurį įgijo kaip tik minėto talento dėka); be to, amžinai išsidirbinėdavo prieš policajus. Tiesiog negalėdavo susilaikyti. Jam viskas aplink keldavo juoką, jis būtinai norėdavo pasidalinti tuo smagumu su policininkais ir nors kiek praskaidrinti nykius jų gyvenimus (šitaip jis pats man aiškino). Jis mėgo muštis, mėgo blondines ir dėl kažkokios nesuvokiamos priežasties taip pat mėgo mokyklą. Nors ir aštuoniolikos su puse metų, jis tebebuvo devintokas; mokykloje nieko taip ir neišmoko. Eidavo tenai grynai dėl to, kad patikdavo. Mėgau jį, nes su juo mokėdavom pasijuokti ir iš savęs, ir iš kitų. Jis man priminė Vilą Rodžersą – gal dėl šypsenos.

Jei reiktų iš mūsų visų išrinkti ryškiausią asmenybę, tai būtų Dalasas Vinstonas – Dalis. Man patikdavo jį piešti, kai būdavo grėsmingai nusiteikęs, nes tuomet galėdavau visą jo asmenybės esmę perteikti vos keliais brūkštelėjimais. Jo veidas buvo elfiškų bruožų – aukšti skruostikauliai, smailus smakras, smulkūs ir aštrūs dantys, visai kaip žvėries, ir lūšies ausys. Plaukai buvo labai šviesūs – beveik balti; jis nemėgo nei kirptis, nei teptis briliantinu, todėl jie krito jam ant kaktos sruogelėmis, pūpsojo kuokštais ant pakaušio, raitėsi už ausų ir ant kaklo. Akys buvo mėlynos ir spindėjo lediniu šalčiu bei neapykanta visam pasauliui. Dalis yra praleidęs trejus metus blogojoje Niujorko dalyje, jau dešimties buvo pirmą kartą suimtas. Jis buvo kietėsnis už mus visus – labiau užsigrūdinęs, atšiauresnis ir žiauresnis. Jame nesimatė tų subtilių niuansų, skiriančių

griserių nuo gatvės chuligano. Jis buvo laukinis padaras, visai kaip vaikinai iš miesto centro, pavyzdžiui, iš Timo Šepardo gaujos.

Niujorke Dalis nuleisdavo garą gaujų karuose, bet čia, pietvakarių valstijose, gerai organizuotos gaujos yra retenybė – pas mus būna tik būreliai draugų, kurie kartu leidžia laiką, ir kova vyksta labiau tarp socialinių klasių. Karas išauga iš pavienių muštynių ir yra skelbiamas tuomet, kai priešininkai patys neišsiaiškina santykių ir pasikviečia draugus. Na taip, yra kelios vardus turinčios gaujos, tokios kaip „Upės karaliai“ arba „Tibro upės tigrai“, bet tikrų karų tarp jų nevyksta. Taigi Dalis, nors kartais ir sugebėdavo įsivelti į geras muštynes, lyg ir neturėjo aiškaus priešo, kurio galėtų nekęsti. Nebuvo jokios priešiškos gaujos. Vien tik socialai. O jų vis tiek nenugalėsi, kad ir kaip stengtumeis, nes jiems tenka visi geriausi dalykai pasaulyje, ir net davęs jiems į kailį niekaip šito nepakeisi. Gal todėl Dalis ir buvo toks rūstus.

Reputaciją jis turėjo kaip reikiant. Policijos nuovadoje yra jam skirtas aplankas. Jis gėrė, dalyvavo rodeo, apgaudinėjo, vogė, sukčiavo, plėšė girtuoklius ir puldinėjo mažus vaikus – darė viską, kas tik įmanoma. Nemėgau jo, bet jis buvo kietas ir vertas pagarbos.

Pabaigai pasilikau Džonį Kleidą. Jis ir buvo pats menkiausias. Tiesiog įsivaizduokit mažytį tamsų šunelį, labai jau dažnai visų spardyta, pasimetusį tarp svetimų – tai ir bus Džonis. Po manęs jis buvo jauniausias, mažesnis ir smulkesnis už mus visus. Turėjo dideles juodas akis tamsiai įdegusiame veide; plaukai buvo juodi kaip derva, smarkiai ištepti briliantiniu ir sušukuoti į šoną, tačiau tokie

ilgi, kad vis tiek netvarkingai krito ant kaktos. Jo žvilgsnis visada buvo įtarus ir nervingas, o nuo tada, kai buvo žiauriai priluptas socių, geriau irgi nepasidarė. Jis buvo gaujos globotinis, tarsi visų mūsų jaunėlis brolis. Tėvas jį visą laiką mušdavo, o motina elgdavosi taip, tarsi jo visai nebūtų, išskyrus tada, kai dėl ko nors supykdamas, – tuomet jos riksmas atskriedavo net iki mūsų namų. Manau, šitai Džoniui būdavo dar blogiau nei tėvo mušimas. Jei ne gauja, Džonis taip ir nebūtų sužinojęs, kas yra meilė ir prisirišimas.

Paskubomis nusišluosčiau akis.

– Ar pavijot?

– Ne. Paspruko, kad juos kur, tuos velnio... – džiaugsmingai varė Trigrašis; jis išplūdo socius visais įmanomais tikrais ir išgalvotais keiksmas.

– Kaip vaikas?

– Man viskas gerai. – Mėginau sugalvoti, ką dar galėčiau pridurti. Paprastai tarp žmonių būnu tylus, net ir gaujoje. Pakeičiau temą. – Nežinojau, kad tave jau paleido iš cypės, Dali.

– Sutrumpino. Už gerą elgesį.

Dalasis uždegė cigaretę ir padavė ją Džoniui. Visi prisėdom užtraukti dūmo ir nusiraminti. Rūkymas visuomet atpalaiduoja. Jau buvau nustojęs virpėti, normali veido spalva taip pat grįžo. Cigaretė mane ramino. Trigrašis pakėlė antakį.

– Gražiai nubroz dintas, vaike.

Atsargiai paliečiau skruostą.

– Tikrai?

Trigrašis nutaisė išminčiaus miną ir linktelėjo.

– Ir įpjauta neblogai. Kietai atrodai.

„Kietas“ – tai tvirtas, užsigrūdinęs, stiprus. „Fainas“ reiškia „geras“, „šaunus“ – pavyzdžiui, „fainas“ mustangas arba „faina“ plokštelė. Mūsų rajone abu žodžiai laikomi komplimentu.

Stivas mostelėjo cigarete į mano pusę.

– O kaip čia išėjo, kad vienas kaip pirštas šlaistaisi gatvėm?

Šaunuolis Stivukas. Tik jis ir galėjo šitaip leptelėti.

– Ėjau namo iš kino. Negalvojau, kad...

– Tu niekad negalvoji, – pertraukė Deris. – Negalvoji nei namie, nei kur kitur, kur reikia galvoti. Mokykloj tai tikriausiai galvoji, nes juk gauni gerus pažymius ir amžinai įdūręs nosį į knygą; bet ar nors sykį esi parodęs, kad turi nors kiek sveiko proto? Tai jau ne. O jei jau taip prispyrė eiti vienam, tai bent peilį galėjai pasiimti.

Žiūrėjau į skylę sportbačio priekyje, ties nykščiu. Mudu su Deriu tiesiog nesugyvenam. Niekaip negaliu jam įtikinti. Pavyzdžiui, jei vis dėlto būčiau pasiėmęs peilį, jis lygiai taip pat būtų mane aprėkęs – už tai kad nešuosį į gatvę peilį. Jei grįždavau iš mokyklos su devynetais, jis reikalavo dešimtukų; jei parnešdavau dešimtukus, prigrasindavo, kad neapsileisčiau ir toliau. Jei žaisdavau futbolą, jis varydavo mane mokytis; jei pamatydavo skaitantį, aiškindavo, kad geriau gryname ore žaisčiau futbolą. Ant Limonado jis niekada nerėkdavo – nei tada, kai šis gavo baudą už greičio viršijimą, nei tada, kai išmetė iš mokyklos. Rėkdavo tik ant manęs.

Limonadas piktas dėbtelėjo į jį.

– Palik ramybę mano broliuką, girdi, ką sakau? Jis nekaltas, kad mėgsta kiną, ir nekaltas, kad sociai mus puola;

o jei būtų pasiėmęs peilį, tai sociai būtų turėję puikią progą suraižyti jį į skutus.

Limonadas visada užstoja mane.

Deris nekantriai atsakė:

– Kai norėsiu, kad vienas mano brolis mažius patartų man, kaip elgtis su kitu mažium broliu, taip ir pasakysiu – supratai, mažiau broli?

Bet vis dėlto atstojo nuo manęs. Visuomet atstoja, kai Limonadas prašo. Dažniausiai.

– Kitąsyk pasiimk ką nors iš mūsų kartu, Poni, – pasiūlė Trigrašis. – Bet kuris prisidėsim.

– Jei jau apie filmus, – žiovaudamas įsiterpė Dalis ir numetė nuorūką, – rytoj vakare žadu eiti į „Dvigubą naktinį“. Gal dar kas norit prasiblaškyti?

Stivas papurtė galvą.

– Mudu su Limonadu ryt pasiimam Ivę su Sende ir važiuojam žiūrėti mačo.

Jam nebuvo jokio reikalo atsisukti ir pasižiūrėti į mane. Visai negalvojau prašytis kartu. Limonadui niekad neprasitarčiau, nes jis geras Stivo draugas, bet, prisipažinsiu, kartais Stivas Rendlas man tiesiog bjaurus. Rimtai. Kartais tiesiog negaliu jo pakęsti.

Deris, kaip ir tikėjausi, tik atsiduso. Jis daugiau niekam neturėjo laiko.

– Rytoj vakare dirbu, – tarė jis.

Dalis nužvelgė kitus.

– O jūs? Trigraši? Džoniuk, judu su Poniu nenorit?

– Mes su Džoniu prisidėsim, – atsakiau. Žinojau, kad Džonis nelieptas taip ir nepravers burnos. – Ar gerai, Deri?

– Aha, gerai – poryt vis tiek šeštadienis.

Savaitgaliais Deris labai kilniaširdiškai leisdavo man visur vaikščioti. Darbo dienom beveik visą laiką turėdavau tupėti namie.

– Galvojau ryt vakare prisilupti, – tarė Trigrašis. – Jei neišeis, susirasiu ir aš jus.

Stivas vis žiūrėjo į Dalio ranką. Ant vieno piršto vėl pui kavosi žiedas, kurį buvo nušvilpęs iš girtu dvyliktoko.

– Vėl išsiskyrei su Silvija?

– Aha, ir šįkart jau tikrai. Ta ragana ir vėl apgaudinėjo mane, kol sėdėjau.

Pagalvojau apie Silviją, Ivę, Sendę, apie visas tas Trigrašio blondines. Tik tokios merginos ir težiūri į mus, pamaniau. Kietos, triukšmingos, neskoningai išsidažiusios, besikeikiančios ir garsiai besijuokiančios panos. Limonado Sendė tai visai nieko. Jos plaukai natūraliai šviesūs, o juokas švelnus, kaip ir pilkai melsvos akys. Ji ne iš gerų namų – griserė, tokia pat kaip ir mes visi – tačiau vis tiek labai miela mergaitė. Bet aš vis tiek dažnai susimąstydavau, kokios galėtų būti tos kitos merginos. Tos, kurių pakiauti nenuteplioti, suknelės padoraus ilgumo ir kurios elgiasi taip, lyg galėtų vos progai pasitaikius tokius kaip mes apspjaudyti. Kai kurios bijojo mūsų, ir kai pagalvoji apie Dalasą Vinstoną, negali jų už tai kaltinti. Tačiau dauguma žvelgė į mus taip, lyg būtume šiukšlės – tuo pačiu žvilgsniu kaip ir sociai, pravažiuodami pro šalį su savo mustangais, „Corvair“ ir šaukdami „griseriai!“ Vis apie tai galvodavau. Turiu omeny, apie merginas... Ar jos irgi verkdamo, kai jų vaikus suimdavo, kaip Ivė tą sykį, kai pričiupo Stivą; ar jos irgi apgaudinėja kaip Silvija Dalasą? Nors gal jų vaikai nepakliūdavo policijai, gal jų niekas neprilupdavo ir jie neprasilodavo rodeo.

Tebegalvojau apie tai ir vakare ruošdamas namų darbus. Literatūrai reikėjo perskaityti „Didžiuosius lūkesčius“, ir tas vaikas Pipas priminė man mūsiškius – tuo, kaip jautėsi laikomas nevykėliu vien dėl to, kad nebuvo džentelmenas ir panašiai, o ta mergina vis žiūrėjo į jį iš aukšto. Taip ir man yra buvę. Sykį per biologiją reikėjo išskrosti slienką, o duotas skutimosi peiliukas buvo labai atšipęs, tai išsitraukiau savo lenktinį peilį. Vos tik jį atlenkiau, – buvau visai užsimiršęs, antraip niekad nebūčiau taip padaręs, – šalia manęs stovinti mergina aiktelėjo ir pasakė: „Tai vis dėlto teisybė. Tu iš tikrųjų chuliganas.“ Ne itin smagiai pasijutau. Toje pamokoje buvo daug socių – mane skiria į sustiprintas grupes, nes lyg ir skaitausi protingas – ir daugumai jų tai pasirodė baisiai juokinga. Man tai visai nebuvo juokinga. Ta mergaitė buvo visai miela. Ir jai labai tiko geltona spalva.

Daugeliu atvejų mes nusipelnom to, ką gaunam, pamačiau. Dalasas tai tikrai, o jei jau atvirai, tai jis ir dar daugiau nusipelno. Trigrašis taip pat – dažniausiai jis vagia ne todėl, kad jam reikėtų kokio nors daikto, ir net ne todėl, kad labai jau jo trokštų. Jam tiesiog smagu šluoti viską, kas neprikalta prie žemės. Nors Limonadą ir Stivą tai visai suprantu – jie dalyvauja gatvės lenktynėse ir mušasi labiausiai dėl to, kad abudu turi per daug energijos ir per daug aistros, kurių daugiau neranda kur išlieti.

– Stipriau, Limonadai, – išgirdau Derį murmant, – šitaip galiu ir užmigti.

Žvilgtelėjau pro duris. Limonadas masažavo Deriui nugarą. Deris amžinai pasitempia raumenis; jis dirba stogdengiu ir visad stengiasi kopėčiomis užsinešti iš karto du

glėbius medžiagų. Žinojau, kad Limonadas jį užmigdys, nes panorėjęs sugebėtų atjungti bet ką. Jam atrodė, kad Deris per daug dirba. Man irgi taip atrodė.

Nesąžininga, kad Deris turi dirbti kaip pagyvenęs žmogus būdamas vos dvidešimties. Mokykloje jį visi mėgo – buvo futbolo komandos kapitonas ir syki išrinktas „Metų mokiniu“. Bet mums neužteko pinigų, kad galėtumėm jį išleisti mokytis toliau, nepadėjo nė jo pelnyta teisė į sportininko stipendiją. O dabar, visą laiką dirbdamas, jis nebeturėjo laiko nė pagalvoti apie koledžą. Užtat daugiau niekur nebevaikščiojo, o laisvalaikiu tik treniruodavosi sporto salėje ir retkarčiais išvažiuodavo paslidinėti su senais savo draugais.

Pasitrynčiau tą smakro vietą, kuri pasidarė violetinė. Veidrody atrodė visai kietai. Bet ant pjūvio Deris liepė užsiklijuoti pleistrą.

Prisiminiau, kaip baisiai atrodė Džonis, kai jį prilupo. Mes turim teisę vaikščioti gatvėmis lygiai taip pat kaip ir socialai, o Džonis niekad nėra prie jų nė prisilietęs. Kodėl gi socialai šitaip mūsų nekenčia? Mes prie jų nelįsdavom. Vos neužmigau prie stalo, mėgindamas išspręsti šį galvosūkį.

Limonadas jau buvo spėjęs įsitaisyti lovoje ir dabar mieguistu balsu šūktelėjo man, kad gesinčiau lempą ir eičiau miegoti. Pabaigęs skyrių taip ir padariau.

Gulėjau šalia Limonado ir spoksojau į sieną, o prieš akis vis išdygdavo mane apsupančių socių veidai; regėjau mėlynus dryžuotus blondino marškinius ir vis girdėjau kimų jo balsą: „Reiktų apsikirpti, ką, plaukuočiau?“

– Tau šalta, Poni?

– Šiek tiek, – pamelavau. Limonadas pasidėjo ranką man skersai kaklo. Paskui mieguistu balsu sumurmėjo:

– Klausyk, mažiau, kad Deris ant tavęs rėkia... tai dar nieko nereiškia. Jis, būdamas tokių metų, turi labai daug rūpesčių. Neimk į galvą... girdi, Poni? Nekreipk į jį dėmesio. Iš tikrųjų jis tavimi didžiuojasi – dėl to, kad esi toks gudročius. Tik tiek, kad tu mažius, – rimtai, jis tave labai myli. Aišku?

– Aha, – atsakiau, stengdamasis, kad nenuskambėtų sarkastiškai, nes nenorėjau užgauti Limonado.

– Limonadai?

– A?

– Už ką tave išmetė iš mokyklos?

– Už tai, kad esu kvailas. Nesukirsdavau tik iš kūno kultūros ir automobilių mechanikos.

– Tu nesi kvailas.

– Esu, esu. Geriau patylėk ir paklausyk, ką tau pasakysiu. Tik neprasitark Deriui.

– Gerai.

– Galvoju vesti Sendę. Kai ji baigs mokyklą, kai rasiu geresnę darbą ir taip toliau. O gal dar palauksiu, kol ir tu baigsi mokyklą. Kad Deriui būtų lengviau su pinigais ir visa kita.

– Aha, kietai čia sugalvojai. Bet gal iš tikrųjų palauk, kol baigsiu mokyklą, kad Deris ant manęs per smarkiai neužsisėtų.

– Klausyk, mažiau, nekalbėk šitaip. Juk sakiau, kad jis tau tik gero nori...

– Tai tu myli Sendę? Koks jausmas?

– Mmmmm, – palaimingai atsiduso jis. – Labai geras jausmas.

Netrukus mano ausis pasiekė jo lengvas ir tolygus kvėpavimas. Atsigrėžiau į jį, ir mėnesienoje jis atrodė lyg koks

žemėn nužengęs graikų dievas. Ir kaip galima normaliai gyventi, kai esi šitoks gražuoliukas? Atsidusau. Taip iki galo ir nesupratau, ką jis man kalbėjo apie Derį. Deriui aš tebuva dar viena burna, tas, ant kurio galima išsirėkti. Kad Deris mane mylėtų? Pagalvojau apie tas kietas, blausias akis. Šįsyk Limonadas suklydo, pamaniau. Deris nieko nemėgsta ir nieko nemyli, nebent gal Limonadą. Beveik nelaikiau jo žmogumi. Man vienodai, melavau pats sau, man jis irgi nerūpi. Man gana Limonado, ir jis bus kartu bent jau kol baigsiu mokyklą. Deris man nerūpi. Bet tai vis buvo melas, ir pats tą suvokiau. Amžinai pats sau meluoju. Bet niekad nepatikiu tais savo melais.